

Recenzja

Rozprawy doktorskiej lek med. Ady Owczarskiej pt. „**Ocena wyników leczenia i częstości nawrotów łagodnych guzów kończyny górnej**”

Łagodne guzy zlokalizowane w kończynie górnej, są częstym schorzeniem, stanowiącym, z racji ich lokalizacji, zainteresowanie lekarzy różnych specjalności (chirurgów ogólnych, ortopedów, chirurgów ręki). Są one również przedmiotem interwencji operacyjnych w różnie, (często nie najlepiej) wyposażonych gabinetach zabiegowych, z odpowiednio różnymi wynikami ostatecznymi. Wobec nielicznych i mało znanych opracowań tego tematu, dużą zasługą doktorantki jest podjęcie badań na tym polu, w oparciu o bogaty materiał wiodącego europejskiego ośrodka chirurgii ręki- Kliniki Chirurgii Ogólnej i Chirurgii Ręki PAM. Opublikowane wyniki stanowiąc będą mogły odniesienie, dla jednostek leczniczych prezentujących mniejsze doświadczenie w tym typie zabiegów. Co więcej, wobec roszczeniowo nastawionych pacjentów, nie bez znaczenia pozostaje tutaj aspekt prawny; innymi słowy rzeczona rozprawa unaocznia fakt, że nawrót zmiany, występuje po operacji w wysokim procencie przypadków, a dolegliwości, czy inne wymienione w pracy powikłania, są ewidentnie wpisane w ryzyko, wydawało by się błędnego, zabiegu.

W pracy autorka zaprezentowała charakterystykę, leczenie oraz wyniki, praktycznie wszystkich łagodnych zmian odnajdywanych w kończynie górnej(z wyłączeniem torbieli galaretowatej - ganglion). Ta ostatnia decyzja ta budzi pewne kontrowersje(zwłaszcza przy włączeniu do grupy guzków reumatoidalnych), albowiem zmiana ta (nie będąc w prawdzie guzem w sensie pato-morfologicznym), ze względu na częstość występowania, różnorodne lokalizacje, powiązanie z innymi patologiami (zmiany zwyrodnieniowe) wydaje się być wdzięcznym przedmiotem analizy naukowej.

Przedstawiona do oceny praca obejmuje 77 stron wydruku komputerowego; układ pracy jest typowy (Wstęp, Materiał i Metodyka, Wyniki, Dyskusja, Wnioski). W każdym z rozdziałów wyodrębniono podrozdziały, co czyni pracę bardziej spójną i czytelną.

Piśmiennictwo zawiera 73 pozycje, w większości obcojęzyczne, ale autorka uwzględniła też dorobek krajowy, w tym macierzystej Kliniki.

Wstęp Jego objętość (23 str.) jest właściwie wyważona (choć może wydawać się zbyt obszerna) w stosunku do zasadniczej części pracy. Przedstawiono charakterystykę poszczególnych zmian , uzupełnioną świetną dokumentacją fotograficzną . Skrócenie tego rozdziału, przy tak zróżnicowanym materiale badawczym , było by ze stratą dla wartości poznawczych rozprawy . Uzasadnienie podjęcia problemu badawczego jest przekonujące , a cele pracy (w liczbie 3) jasno sformułowane i odpowiadające dalszemu wywodowi .

Materiał i Metodyka . Badaniem objęto 346 chorych, spośród 402 operowanych w latach 2015-2018 (17% chorych nie zgłosiło się do kontroli) , a czas obserwacji wynosił 12-36 miesięcy . Zarówno liczebność grupy badanej jak i czas obserwacji jest wystarczający dla przeprowadzenia badań i wysunięcia wiarygodnych wniosków. Zastrzeżenie recenzenta budzi jednak sposób przeprowadzania badania kontrolnego – rozmowy telefonicznej . Po pierwsze jaka jest wiarygodność udzielonych tą drogą odpowiedzi (instytuty badania opinii publicznej wykorzystują jednak kontakt osobisty , który jak wiadomo jest znacznie wiarygodniejszy) . Po drugie jaki był stopień zrozumienia zadawanych pytań ? Problem ten jest podnoszony w różnym kontekście, ze szczególnym upodobaniem przez prawników, wykazujących niedoinformowanie pacjenta wynikające z niezrozumienia kwestii medycznych . W pracy korzystano z wyników badań obrazowych (USG , MRI). Wydaje się, że szersze omówienie wartości tych badań i ich wiarygodności w odniesieniu do opracowywanego tematu znacznie wzbogaciło by rozprawę.

Materiał pacjentów poddano analizie statystycznej . Było to zadanie trudne , gdyż różnorodność materiału badawczego mogła w tym względzie sprawiać pewne kłopoty . Autorka dla oceny zmiennych nominalnych posłużyła się testem chi-kwadrat oraz dwustronnym testem Fischera, natomiast dla określenia niezależnych czynników ryzyka wystąpienia nawrotu, wykonano analizę wieloczynnikową w modelu regresji logistycznej. Stosowano także test U mann-Whitney'a . Zastosowany program statystyczny został więc prawidłowo dobrany.

Wyniki Sposób przedstawienia wyników świadczy o dobrym przygotowaniu doktoranta do prowadzenia badań naukowych i ich interpretacji. Analizę przeprowadza autorka w sposób systematyczny i konsekwentny zmierzając do rozwiązania postawionych zadań badawczych. Tak więc, przeanalizowano szczegółowo wyniki leczenia, uzyskane dla poszczególnych rodzajów guzów , kładąc zasadniczy akcent na częstość ich nawrotów (13-40%) , przy czym zwraca uwagę szczególnie wysoki procent nawrotów guzów kostnych (chrzęstniaków

wewnątrz kostnych) , tj 30%. Wydaje się że fakt ten wymagałby bardziej szczegółowego wyjaśnienia.

Dyskusja. W tej części pracy Autorka przeprowadza analizę dokonanych spostrzeżeń, a wywód ten prowadzony jest wzorowo. Uzyskane w pracy wyniki porównuje doktorantka z nielicznymi w piśmiennictwie medycznym doniesieniami na ten temat innych autorów. Istotnym spostrzeżeniem jest fakt, że częstość występowania łagodnych guzów k.g jest podobna , natomiast ogólna częstość nawrotów w materiale autorki jest nieznacznie większa

Rozprawę kończą trzy wnioski. Są one w pełni adekwatne do uzyskanych wyników badań i wyczerpują założone cele.

Praca jest napisana, nie licząc drobnych uchybień, poprawnym językiem ,z uwzględnieniem obowiązującej terminologii anatomicznej .

Pracę oceniam jako wartościową, rzetelnie wykonaną i wzbogacającą wiedzę medyczną . Trudno mi wykazać w niej uchybienia metodologiczne czy interpretacyjne, co zdaje się przecież należeć do obowiązków recenzenta. Nieliczne uwagi ująłem w komentarzu do poszczególnych rozdziałów .

Tym samym, stawiam wniosek do Wysokiej Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Medyczne Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lek med. Adę Owczarską do dalszych etapów przewodu doktorskiego .

Prof. dr hab. n. med. Jerzy Jabłecki

